

Arbo-inf@ct: COVID-19 (nieuw coronavirus) (3)

10 maart 2020

Auteurs: Fleur Meerstadt-Rombach (bedrijfsarts LCI), Peter Molenaar (deskundige infectiepreventie LCHV), Karlien Blijleven (adviseur infectiepreventie LCHV), Jaap Maas (bedrijfsarts NCvB), Hans van den Kerkhof (arts infectieziektebestrijding LCI)

In dit bericht:

In vervolg op het eerdere Arbo-Inf@ctbericht van 6 februari jl. ontvangt u een Arbo-Inf@ctbericht (3) met aanvullende en algemene informatie over werkgebonden infectierisico's/maatregelen met betrekking tot beroepsgebonden blootstelling aan SARS-CoV-2 bij specifieke beroepsgroepen.

Beroepsgroepen en werkgebonden infectierisico's/maatregelen

Deze informatie is een vervolg op het eerdere [Arbo-Inf@ct](#) Nieuw coronavirus (Volksrepubliek China) (2) van februari jl. waarin een indeling van beroepsgroepen/sectoren naar mogelijke risico's op blootstelling aan het coronavirus was opgenomen. Met een hernieuwd overzicht geven we een indeling met voorbeelden ter ondersteuning bij de risico-inschatting voor een specifieke werknemerspopulatie. Zo kan door de bedrijfsarts een vertaalslag worden gemaakt naar voorlichting en arbobeleid op dit onderwerp.

In Nederland is momenteel sprake van een toename van het aantal mensen met COVID-19. Het coronavirus leidt tot veel vragen, ook over de gevolgen voor Nederland. Op grote schaal vinden activiteiten plaats binnen verschillende organisaties, instellingen en bedrijven om werknemers voor te lichten, besmettingen te voorkomen en de gevolgen van het nieuwe virus te beperken.

Naast medisch-inhoudelijke afwegingen spelen ook bedrijfsmatige aspecten een rol (ziekteverzuim, wering van personeel en borgen van de bedrijfscontinuïteit). Op rijksoverheid.nl is voor verschillende sectoren informatie te vinden.

Risico's voor werknemers in Nederland

In navolging van het vorige Arbo-Inf@ct Nieuw coronavirus (Volksrepubliek China) (2) kunnen drie verschillende categorieën werknemers in Nederland worden onderscheiden:

1. Werknemers uit de gezondheidszorg met een reëel risico op blootstelling

Dit betreft de groep zorgmedewerkers die nauw en face-to-face contact kunnen hebben met een patiënt met COVID-19. Hieronder vallen behalve ziekenhuismedewerkers bijvoorbeeld ook werknemers van ambulancediensten, werknemers van de GGD die verdachte patiënten op het coronavirus bemonsteren en huisartsen/medewerkers binnen huisartsenposten. Deze groepen werknemers worden binnen de organisatie/zorginstelling volgens eigen informatiekanaalen geïnformeerd en voor hen zijn eigen procedures en persoonlijke beschermingsmaatregelen van toepassing.

2. Werknemers die veel met mensen in aanraking komen, mogelijk komend uit gebieden met wijdverspreide of lokale transmissie of met mensen die nauwe contacten kunnen zijn van besmette personen.

In deze groep is onderscheid te maken in:

a) Beroepen met (veelvuldig) gericht/nauw contact

Hierbij is onder meer te denken aan medewerkers binnen de tandheelkundige zorg, de thuiszorg, paramedische beroepen (fysiotherapie, mensendieck), verzorgings-/verpleeghuizen, de uitvaart-branche, medische keuringen (waaronder reizigersspreekuur), verloskunde/kraamzorg, (medisch) kinderdagverblijven, gehandicaptenzorg, GGD-medewerkers (huisbezoeken), marechaussee/politie (incidenteel bv. bij onderzoek/screening publiek-reizigers), en dergelijke.

Zoals de huidige situatie in Nederland nu is (met beginnende lokale transmissie in Nederland), zijn de adviezen voor beroepen met nauw en gericht contact: geen extra maatregelen nodig. Actieve informatievoorziening is van belang en ook het wijzen op het consequent werken volgens de bestaande hygiënerichtlijnen, procedures en protocollen geldend voor die beroepen/werkzaamheden waarvan een consequente handhygiëne een belangrijk onderdeel vormt. Er kan niet genoeg worden gewezen op een goede implementatie van de, voor de beroepsgroepen geldende, hygiënemaatregelen.

Voor extramurale zorgmedewerkers, zoals medewerkers verpleeg- en verzorgingshuizen en de thuiszorg, is geactualiseerd beleid voor preventie van infectierisico's van belang en ook weringsbeleid ten aanzien van risicovorming (werknemers met klachten terugkerend uit hoogrisicogebieden of na contact met een patiënt). Voor deze sectoren zal het beleid vanuit de eigen instelling of organisatie op de ontwikkelingen en actualiteit worden aangepast -eventueel met regionale verschillen - en actueel blijven door berichtgeving (Inf@ctberichten) aan hun medische professionals/adviseurs infectiepreventie/GGD vanuit het RIVM. Deze Inf@ctberichten informeren artsen en verpleegkundigen infectieziektebestrijding van GGD'en, deskundigen infectiepreventie (leden VHIG), artsen-microbioloog en internisten-infectiologen.

Voor beleid bij contacten biedt bijlage 5 bij de LCI-richtlijn COVID-19 (Protocol Zorgmedewerkers na contact met een bevestigde patiënt met COVID-19) een afwegingskader.

b) Beroepen met veelvuldig contact met mensen waarbij dit contact over het algemeen kortdurend en oppervlakkig/vluchtig is

Hierbij valt onder meer te denken aan de politie, brandweer, medewerkers OV/stations, medewerkers van Schiphol/luchtvaartmaatschappijen en in de Rotterdamse havens, werknemers reizigersadvisering, werknemers in winkels, medewerkers op evenementen, medewerkers onderwijs/hogescholen/universiteiten, balie- en servicemedewerkers.

Voor de beroepen met een dergelijke vorm van menselijk contact blijft herhaaldelijke voorlichting over de situatie in Nederland, de wijze van transmissie en het belang van consequente en goed uitgevoerde hygiënemaatregelen van belang. Gezien de verscheidenheid in contacten en werkomstandigheden en de specifieke taken/handelingen per beroep/werknemersgroep, is een volledige opsomming van de mogelijke blootstelling en de verschillende besmettingsrisico's niet mogelijk. Een risico-inschatting, als onderdeel van de RI&E, blijft maatwerk en hierop dienen waar relevant beschermende maatregelen te worden gebaseerd. De bedrijfsarts kan voor medisch inhoudelijk advies schakelen met de deskundige infectiepreventie of arts infectieziekten van de GGD.

3. Overige werknemers/sectoren/beroepsgroepen

Hieronder vallen bijvoorbeeld technici, kantoor-/administratief personeel, de agrarische sector en personeel in de industrie. Ook hier vormen standaardmaatregelen zoals een goede en frequente handhygiëne de kern. Binnen deze beroepsgroepen zal het risico op besmetting doorgaans niet anders liggen dan voor de algemene Nederlandse burger.

Werknemers met onderliggend lijden, chronische aandoeningen, verminderde weerstand

De werkgever is verantwoordelijk voor gezonde en veilige werkomstandigheden. Momenteel geldt voor deze groep kwetsbare werknemers om de standaard hygiënemaatregelen strikt in acht te nemen en zoveel mogelijk uit de buurt te blijven van mensen die ziek zijn. De ontwikkelingen worden nauwgezet gevolgd en voor deze werknemers zal expliciete en extra informatie worden gegeven mocht de situatie hiertoe aanleiding geven. Ook de [RIVM-website](#) geeft hierover informatie.

Werknemers die (internationale) bijeenkomsten/congressen bezoeken of organiseren

Voor reizen naar het buitenland zie de [reisadviezen van het Ministerie van Buitenlandse Zaken](#) en het [RIVM](#). Internationale bedrijven zullen op grond van deze adviezen een eigen afweging maken op basis van economische redenen en bedrijfscontinuïteit. Voor bijeenkomsten in Nederland is er op dit moment geen reden om deze te vermijden of af te gelasten. Het is ook hier belangrijk om het belang van de standaard hygiënemaatregelen goed uit te dragen naar werknemers/bezoekers, ook ter preventie van overdracht van alle andere virussen die griep en verkoudheid kunnen geven:

- Was je handen regelmatig
- Hoest en nies in de binnenkant van je elleboog
- Gebruik papieren zakdoekjes

Voor specifiek advies op regionaal/lokaal niveau wordt geadviseerd bij vragen contact op te nemen met de GGD.

Werknemers die terugkomen uit risicogebieden

Informatie over werknemers die terugkomen uit risicogebieden is te vinden in de [Q&A van het RIVM](#). Elke organisatie/instelling of bedrijf kan op maat een risico-inschatting maken als grond voor de eventuele wering van werk van terugkerende werknemers.

Handen wassen/desinfectie, persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) en schoonmaak

Handhygiëne/-desinfectie

Met handhygiëne wordt bedoeld op het grondig handen wassen met water en zeep. In situaties waarbij er geen sanitaire voorzieningen aanwezig zijn, kan ook handdesinfectie/handgel worden gebruikt.

Persoonlijke beschermingsmiddelen

Aanvullende persoonlijke beschermingsmaatregelen (PBM) zoals het gebruik van handschoenen, brillen en mondneusmaskers zijn, buiten de bestaande procedures/richtlijnen geldend voor specifieke beroepen (zie boven), momenteel dus niet nodig.

Schoonmaak

Het is zeker ook van belang om de werkomgeving goed schoon te houden. Afhankelijk van de aard van de sector (gezondheidszorg ([WIP](#)), zakelijke dienstverlening ([OSB](#)), voedselbereiding ([HACCP](#)), etc.) zijn er hiervoor schoonmaakprotocollen en -schema's op maat. Indien hiertoe geen specifiek(e) richtlijn/protocol voorhanden is, kan de Algemene hygiënerichtlijn van het LCHV worden aangehouden.

Thuiswerken

Premier Rutte deed een oproep aan mensen in Brabant om, als het mogelijk is, thuis te werken. Dat advies geldt in ieder geval de komende zeven dagen, om onnodige contacten tussen mensen te voorkomen. Aan werkgevers deed hij de oproep om te helpen bij het spreiden van de werktijden. Informatie hierover kan gevolgd worden op de [website van de Rijksoverheid](#).

Updates

De situatie is dagelijks aan verandering onderhevig aangezien het gaat om verspreiding van een nieuw virus waarover nog diverse onduidelijkheden bestaan. Wij adviseren bedrijfsartsen om de berichtgeving van het RIVM over het coronavirus in de gaten te houden. Mocht de situatie zich ontwikkelen naar een scenario met grootschalige verspreiding binnen Nederland, met ook meer en nieuwe epidemiologische kennis, dan kunnen de risico's voor bepaalde sectoren/beroepsgroepen toenemen en de adviezen veranderen. Een update van het Arbo-Inf@ct zal hierover weer actuele informatie bevatten.

Contact bij vragen

Bedrijfsartsen kunnen bij vragen telefonisch contact opnemen met de GGD in de eigen regio. Ook is op de [website van het RIVM](#) veel informatie te vinden. Het NCvB heeft een helpdesk waar u als bedrijfsarts aanvullende vragen kunt stellen: [Helpdesk beroepsziekten](#).

Informatieve links

- [ECDC](#)
- [CDC](#)
- [WHO](#)
- [WHO: getting the workplace ready](#)
- [Dagelijkse WHO situation reports](#)
- [RIVM](#)
- [Algemene Hygiënerichtlijn LCHV](#)
- [Informatie voor professionals](#)
- [Arboportaal van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid](#)
- [Rijksoverheid](#)
- [Ministerie van Buitenlandse Zaken reisadviezen](#)